

שעור מורה מורינו הרב יהודה גנס שליט"א שבת תרומה ע"ה:

חובת קריאת ארבע פרשיות חובת הציבור הם או חובת היחיד

- א. כתב בשלחן ערוך¹ "יש אומרים שפרשת זכור ופרשת פרה אדומה חיבים לקרותם מדאורייתא".
- אולם רבים מן האחרונים תמהו על מש"כ השו"ע שקריאת פרשת פרה חובתה מן התורה, דהיכן מצאנו בתורה חובה לקרות את פרשת פרה², ועל כן הסיקו להלכה רוב הפוסקים שאין חובתה מן התורה.
- ב. ובמשנה ברורה³ כתב על זה "והרבה אחרונים כתבו שפרשה זו אינה מדאורייתא, ועיין לעיל בסי' ס'... דאפילו במצוה דרבנן גם כן צריכים לכוון לצאת ידי המצוה".
- ג. וחדש לנו כאן המשנה ברורה להלכה, שצריך כל אדם קודם קריאת פרשת פרה לכוון לצאת ידי תקנת חכמים לקרוא את פרשת פרה.
- ד. ומסברא לכאן הדברים מחודשים מאוד, דלכאורה אם קריאת פרה הינה מדרבנן, הרי היא ככל קריאת התורה, ולא מצאנו שיצטרך האדם בקריאת ראש חודש לכוון לצאת ידי תקנת קריאה זו, ובקריאת מוסף יו"ט לכוון לצאת ידי תקנה זו וכו', וצ"ע.
- ה. גם לכאורה לא מצאנו שיש חובה בכל קריאת התורה על כל אדם, לכוון לצאת ידי תקנת קריאת התורה. [ובטעם הדבר נראה שהוא או שקריאת התורה חובת הציבור היא ולא חובת היחיד, או (אף אם נאמר שחובת היחיד היא) שקריאת התורה היא סניף למצות תלמוד תורה, ואין כאן מצוה כשלעצמה].
- ו. והנה בשל"ה⁴ כתב לחדש שאף אם נימא שקריאת התורה חובת הציבור היא⁵, מ"מ ארבע פרשיות חובת היחיד הם, וכל אחד מחויב לשמעם, (אף שיש עשרה בביהכ"נ ששומעים יכולים האחרים ללמוד דברים אחרים).

¹ או"ח תרפ"ה סעיף ז'.

² ובספר משך חכמה כתב דבזמן שריפת הפרה היה חובה לקרוא את הפרשה, ועל כן בזמננו שאין לנו אפר פרה חייבים אנו לפחות בקריאתה.

ולענ"ד הדברים צ"ע, דמלבד דהלא לא בכל שנה היו צריכים לשרוף עוד פרה, גם בלא"ה הקריאה היא תנאי במעשה המצוה, ולכאן אין מקום לתנאי זה, בלי מעשה המצוה עצמו.

³ שם ס"ק ט"ו.

⁴ ענין ד' פרשיות.

⁵ ונ"מ שכשיש עשרה ששומעים יכולים האחרים ללמוד דברים אחרים.

קהל עדת ישורון

י ר ו ש ל י ם

והוכיח השל"ה את חידושו, שהרי שמיעת זכור שהיא מן התורה בודאי שחובת כל יחיד ויחיד היא, ומדכללו חז"ל את כל חובת ד' פרשיות כאחד, ש"מ שדין כולם שוה וכולם חובת כל יחיד ויחד הם.

ז. ולכאורה מדברי הרמב"ם⁶ שמנה את תקנת ד' פרשיות בתוך כל פרטי תקנת קריאת התורה, משמע לכאורה שאין גדרם שונה, וכדין כל קריאת התורה כן דין ד' פרשיות, ואין כאן תקנה אחרת, ודלא כהשל"ה, וצ"ע. [אלא דבאמת ברמב"ם לא הוזכר שקריאת פרשת זכור מן הספר חובתה מדאו', ובפשטות נראה דס"ל דמדרבנן היא, וכל ראיית השל"ה היא רק לסוברים דקריאת זכור מן הספר מדאו' היא].

ח. והנה אם יסבור המ"ב כדעת השל"ה, יובנו היטב דבריו שצריך לכוון לצאת ידי חובת פרשת פרה, דלא די שמכוון לצאת ידי תקנת קריאת התורה היא, דכאן יש תקנה כשלעצמה שכל אחד מחויב לשמוע את ד' הפרשיות, וחייב לכוון לצאת ידי המצוה ככונה לצאת ידי קריאת המגילה, (ולפי"ז אין זה דוקא בפרשת פרה דה"ה בכל ד' הפרשיות).

ט. אולם בסימן קל"ה כתב במשנה ברורה⁷ שמי שחבוש בבית הסוהר אין להביא ס"ת אליו מלבד בפרשיות זכור ופרה, וביאר שם בביאור הלכה⁸ בטעם הדבר וז"ל: "דמן הדין י"ל דאין חל על יחיד מצות קריאת התורה בזמן שאין יכול לילך לבהמ"ד...", ומבואר דנקט בפשיטות שאף פרשת שקלים והחודש אין חובה על היחיד לשמעם אלא חובת הציבור הם ודלא כשל"ה, וא"כ צ"ע שוב דברי המ"ב הנ"ל שכתב שחובה לכוון לצאת ידי חובת קריאת פרה, וצ"ב.

י. ואולי ס"ל למ"ב לחלק בין קריאת שקלים [שקריאתה היא כעין הכרזה שיביאו שקלים] וכן פרשת החודש [שקריאתה היא כעין קידוש החודש], שבהם מסתבר שחובת ציבור הם ולא חובת היחיד, משא"כ קריאת פרה שענינה להיטהר ע"י קריאת הפרשה מעין טהרת הפרה, שבה מסתבר שחובת היחיד היא, וצ"ע.

⁶ פרק י"ג מתפילה.

⁷ ס"ק מ"ו.

⁸ ד"ה אין מביאין.